

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

**T/3087. számú
törvényjavaslat a világörökségről**

**Előadó: Dr. Réthelyi Miklós
nemzeti erőforrás miniszter**

Budapest, 2011. május

2011. évi ... törvény a világörökségről

Az Országgyűlés az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete 1972. november 16-án kelt, az 1985. évi 21. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló egyezményrel (továbbiakban Egyezmény) összhangban, annak hatékony végrehajtásához; a kiemelkedő egyetemes értékek megőrzéséhez szükséges rendelkezések megállapítása érdekében – tekintetbe véve a fenntartható fejlődés elveit is – a következő törvényt alkotja:

1. A törvény hatálya, értelmező rendelkezések

1. § (1) E törvény hatálya kiterjed:

- a) a világörökségi és a világörökségi várományos területekre,
- b) a világörökségi és a világörökségi várományos területekkel kapcsolatos, a világörökségi terület kiemelkedő egyetemes értékét, valamint a világörökségi várományos terület kiemelkedő értékét érintő tevékenységekre, és
- c) a b) pont szerinti tevékenységet végző vagy e tevékenység által érintett szervezetekre és személyekre.

(2) Világörökségi vagy világörökségi várományos területté csak a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint az ezek végrehajtására kiadott jogszabályok alapján védetté nyilvánított, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület nyilvánítható. A világörökségi vagy a világörökségi várományos területté nyilvánítás a már fennálló védettségen túl további oltalmat nem keletkeztet.

2. § E törvény alkalmazásában:

1. *kiemelkedő egyetemes érték*: a világörökségi helyszín által megtestesített – az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, a továbbiakban: UNESCO) Világörökség Bizottsága által ekként elfogadott – érték, amely kivételessége és páratlansága miatt nemzetközi szempontból is kiemelkedő és egyedi kulturális örökségi, illetve természeti jelentőséggel bír, ennél fogva folyamatos megőrzése és védelme az egész emberiség, a jelen és jövő generációi számára kiemelkedő fontosságú;
2. *világörökségi helyszín*: az UNESCO Világörökség Bizottsága határozata alapján a Világörökség Jegyzékbe felvett, világörökségi címmel rendelkező – e törvény 1. Mellékletében meghatározott – helyszín, amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület;
3. *világörökségi helyszín védőövezete*: a világörökségi helyszín környezete, amely az UNESCO Világörökség Bizottságának határozata alapján a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeinek sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja, és amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület;
4. *Világörökség Jegyzék*: az UNESCO Világörökség Bizottsága által az Egyezmény 11. cikk (2) bekezdése alapján létrehozott és vezetett lista;
5. *világörökségi terület*: a világörökségi helyszín és annak védőövezete;
6. *világörökségi várományos helyszín*: a kiemelkedő kulturális örökségi, illetve természeti értékei (a továbbiakban: kiemelkedő érték) révén, az Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározott kritériumok szerint az UNESCO Világörökség Központhoz (a továbbiakban: Központ) bejelentett, a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében szereplő helyszín, amelyet a kulturális

örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület;

7. *Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzéke*: a kiemelkedő kulturális örökségi, illetve természeti értékei alapján a Világörökség Jegyzékbe való felterjesztésre kiválasztott helyszíneknek a kultúráért felelős miniszter rendeletében kihirdetett, a helyszínek és azok védőövezetei EOY és WGS 84 koordináták szerinti lehatárolását is tartalmazó jegyzéke;

8. *világörökségi várományos helyszín védőövezete*: a világörökségi várományos helyszín környezete, amely kiemelkedő értékeinek sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja, továbbá amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület;

9. *világörökségi várományos terület*: a világörökségi várományos helyszín és annak védőövezete.

2. Általános rendelkezések

3. § (1) A világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéket, a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő értéket hordoz, amelyet – a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján fennálló védettséggel összhangban – mindenki köteles megővni.

(2) A világörökségi és a világörökségi várományos terület védelme és fennmaradását szolgáló, értékőrző használata közérdek, amelynek megvalósításában – összhangban a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján fennálló védettségéből fakadó kötelezettségeikkel – közreműködnek az állami és önkormányzati szervek, valamint az egyházak, a társadalmi és egyéb szervezetek, illetve a természetes személyek.

(3) A világörökségi és a világörökségi várományos területet az Egyezményvel, továbbá a világörökségi területet a világörökségi kezelési tervben foglaltakkal összhangban, azok egyetemes és nemzeti értékeit megőrizve kell használni, fenntartható módon fejleszteni, bemutatni, illetve szükség szerint helyreállítani.

4. § (1) A világörökségi területekkel összefüggő állami feladatokat a kultúráért felelős miniszter – a külön jogszabályok alapján fennálló feladat- és hatáskörüket nem érintve – az *1. Mellékletben* meghatározott miniszterekkel egyetértésben, más érdekelt miniszterekkel együttműködve látja el.

(2) A kultúráért felelős miniszter az (1) bekezdés szerinti feladatai körében különösen az alábbi tevékenységet végzi:

- a) meghatározza az Egyezményből eredő feladatok végrehajtásának koncepcióját, stratégiáját;
- b) érvényesíti a világörökségi szempontokat a világörökségi területet érintő jogszabályokban, illetve átfogó tervezési programokban;
- c) előkészíti a világörökségi kezelési tervet, kezdeményezi annak felülvizsgálatát, illetve – szükség esetén – módosítását, valamint ellátja az ebből eredő egyéb feladatokat;
- d) gondoskodik a világörökségi terület állapotának felméréséről és folyamatos figyelemmel kíséréséről, továbbá megteszi a kiemelkedő egyetemes érték megőrzéséhez, bemutatásához, fenntartásához, valamint az azt érő káros hatások bekövetkezésének megelőzéséhez szükséges intézkedéseket;
- e) felügyeli a világörökségi gondnokságok e törvényben, valamint e törvény alapján kiadott külön jogszabályban meghatározott tevékenységét, és külön jogszabályban meghatározott esetekben intézkedik a világörökségi gondnokság megbízásának visszavonásáról;
- f) évente jelentést tesz a Kormánynak, és négyévente beszámol az Országgyűlésnek a világörökségi területek állapotáról és az Egyezményből eredő feladatok ellátásáról;
- g) szükség esetén gondoskodik a világörökségi területtel kapcsolatos módosítás, így különösen a világörökségi terület határának, a világörökségi helyszín elnevezésének, valamint kiemelkedő egyetemes értékének megváltoztatása Központhoz történő bejelentéséről;

- h)* gondoskodik a világörökségi terület fennmaradását szolgáló használat, fejlesztés és bemutatás érdekében tervek, programok, projektek előkészítéséről és megvalósításáról;
  - i)* ellátja a világörökséggel kapcsolatos, az Egyezményből eredő nemzetközi feladatokat, így különösen a határon átnyúló világörökségi helyszínek esetén együttműködésre törekszik a határon átnyúló helyszínnel érintett Részes Állam felelős miniszterével; valamint
  - j)* gondoskodik a kiemelkedő egyetemes értéket hordozó örökség széles körben történő megismertetését, bemutatását, valamint fejlesztését elősegítő – köztük oktatási, képzési, ismeretterjesztő – programok kidolgozásáról és végrehajtásáról.
- 5. §** A kultúráért felelős miniszter más érdekelt miniszterekkel együttműködve ellátja a világörökségi várományos területtel kapcsolatos állami feladatokat, így különösen:
- a)* kiválasztja a világörökségi várományos helyszíneket;
  - b)* bejelenti a világörökségi várományos helyszíneket a Központhoz;
  - c)* ötévente felülvizsgálja a világörökségi várományos helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében történő nyilvántartásának indokoltságát;
  - d)* intézkedik a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe felvett világörökségi várományos helyszínek Világörökség Jegyzékbe történő jelölése iránt; valamint
  - e)* gondoskodik a kiemelkedő kulturális örökségi, illetve természeti értéket hordozó örökség megismerését, fejlesztését és bemutatását elősegítő – köztük oktatási, képzési, ismeretterjesztő – programok kidolgozásáról és végrehajtásáról.

3. Kezelés, világörökségi kezelési terv, világörökségi gondnokság

6. § (1) A világörökségi területek kezelése – a kiemelkedő egyetemes érték, és az azt hordozó valamennyi anyagi és nem anyagi tényező megőrzése érdekében – kiterjed a világörökségi területek használatának, fejlesztésének, bemutatásának, illetve szükség szerinti helyreállításának biztosítására, továbbá a világörökségi területek megőrzésével és fenntartható mértékű használatával kapcsolatos tevékenységek összehangolására.

(2) Az (1) bekezdés szerinti kezelés körébe tartozik különösen:

- a)* a helyszínek tudományos alapú értékvizsgálatában, állapotának dokumentálásában, valamint a fenntartható használat adott helyszínre érvényes és a világörökségi kezelési tervben érvényesítendő kritériumainak kidolgozásában való részvétel;
- b)* a világörökségi területek világörökségi kezelési terveinek kidolgozásában és felülvizsgálatában, az azzal kapcsolatos egyeztetések (az érintett tulajdonosokkal, önkormányzatokkal, a külön jogszabályban meghatározott tudományos, szakmai és társadalmi szervezetekkel) lefolytatásában való közreműködés;
- c)* a világörökségi kezelési tervben foglaltak gyakorlati végrehajtásának az érintettek és érdekelték körében történő megismertetésében való részvétel;
- d)* a határon átnyúló világörökségi területek esetében együttműködés az érintett határon túli kezelő szervezetekkel;
- e)* a világörökségi terület állapotának folyamatos követő-figyelése, az ezzel kapcsolatos intézkedések kezdeményezése, valamint a világörökségi kezelési terv végrehajtásához szükséges adatok gyűjtésében, elemzésében és a világörökségi kezelési terv teljesítéséhez szükséges lépések meghatározásában való részvétel;
- f)* az érintett partnerekkel folyamatosan együttműködve a világörökségi terület értékmegőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos feladatok megvalósításának kezdeményezése, szervezése, előmozdítása; valamint
- g)* a kultúráért felelős miniszter részére jelentés készítése a világörökségi terület állapotáról, különös tekintettel a világörökségi területet érintő minden olyan tevékenységre, amely kihat a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékére.

7. § (1) A világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték vagy a világörökségi várományos helyszínek által hordozott kiemelkedő érték megőrzése, és a fennmaradást nem veszélyeztető hasznosíthatósága érdekében – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – a világörökségi területek, valamint a világörökségi várományos területek világörökségi kezelési tervét a Kormány rendeletben hirdeti ki.

(2) A világörökségi kezelési terv egyeztetésébe az érintett helyi önkormányzatokat be kell vonni.

(3) Amennyiben a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke vagy a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő értéke kizárólag természeti érték és a világörökségi terület vagy a világörökségi várományos terület egésze védett természeti területen van, továbbá külön jogszabályban meghatározott természetvédelmi kezelési tervvel rendelkezik, a természetvédelmi kezelési terv az (1) bekezdés szerinti világörökségi kezelési tervnek minősül.

(4) Amennyiben a világörökségi területen vagy a világörökségi várományos területen országos vagy helyi jelentőségű védett természeti terület is van, az (1) bekezdésben meghatározott világörökségi kezelési tervet a védett természeti területre vonatkozó, külön jogszabályban meghatározott természetvédelmi kezelési tervvel összhangban – a természetvédelmi kezelési tervben foglalt, a kiemelkedő egyetemes érték vagy a kiemelkedő érték védelmét biztosító természetvédelmi kezelési előírásokra utalva – kell elkészíteni. A természet védelméről szóló külön jogszabály alapján fennálló védettségéből eredő korlátozásokat, tilalmakat a természetvédelmi kezelési terv tartalmazza.

(5) A világörökségi kezelési terv tartalmazza:

- a) a világörökségi terület vagy a világörökségi várományos terület EOVS és WGS 84 koordináták szerinti lehatárolását, valamint a lehatárolt területen lévő földrészletek, illetve az egyéb önálló ingatlanok helyrajzi számát (feltüntetve egyúttal a teljes vagy részbeni érintettséget);
- b) a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékének vagy a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő értékének összegzését;
- c) a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke vagy a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő értéke megőrzésének, fenntartásának és bemutatásának célkitűzéseit, stratégiáját;
- d) a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke vagy a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő értéke megőrzésével kapcsolatos teendőket, így különösen a világörökségi területet vagy világörökségi várományos területet érintő kezelési módokat, továbbá a kulturális örökség védelméről jogszabályok alapján fennálló védettségéből, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló jogszabályból eredő korlátozásoknak és tilalmaknak a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke vagy a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő értéke szempontjaiból megadott, a világörökségi terület vagy a világörökségi várományos terület sajátosságaira figyelemmel megállapított részletes leírását;
- e) amennyiben a világörökségi területen vagy a világörökségi várományos területen lévő védett természeti területen természetvédelmi kezelési terv van hatályban, az abban foglalt, a kiemelkedő egyetemes érték vagy a kiemelkedő érték védelmét biztosító természetvédelmi kezelési előírásokra történő utalást; valamint
- f) a világörökségi terület vagy a világörökségi várományos terület támogatását megalapozó sajátos körülményeket, előírt használati módokat, tevékenységeket.

(6) A világörökségi kezelési tervben foglaltak figyelembevételével kell különösen

- a) a területrendezési tervet, valamint a területfelhasználás rendjét és a területhasználat szabályait érintően a településrendezési eszközöket felülvizsgálni, és szükség esetén módosítani, összhangba hozni;
- b) a világörökségi terület vagy a világörökségi várományos terület természeti és kulturális örökségi értékeit érő káros hatások bekövetkezését megelőzni, a káros hatásokat elhárítani, csökkenteni; valamint

c) a világörökségi területet vagy a világörökségi várományos területet érintő bármely változtatást (különösen fejlesztést, felújítást, helyreállítást) végezni.

(7) A világörökségi kezelési tervet szükség szerint, de legalább hétévenként felül kell vizsgálni.

8. § (1) A hatósági eljárásokban hatóságként eljáró vagy szakhatóságként közreműködő kulturális örökségvédelmi- és természetvédelmi hatóság a világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték, valamint a világörökségi várományos helyszín által hordozott kiemelkedő érték megőrzése érdekében a világörökségi területen és a világörökségi várományosi területen az e törvényben és a világörökségi kezelési tervben foglaltakat eljárása során köteles érvényre juttatni.

(2) Amennyiben a világörökségi területet érintő restaurálási, helyreállítási, fejlesztési és építési tevékenységre irányuló kérelem esetében szakértői vélemény beszerzése szükséges, az eljáró hatóság, szakhatóság – a saját költségei terhére – a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott szakértőt rendel ki.

(3) A szakértő a szakértői véleményében világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentációt köteles bemutatni.

9. § (1) A világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték megőrzését szolgáló kezelés 6. §-ban foglalt feladatainak világörökségi kezelési terv alapján történő ellátására – amennyiben azt külön jogszabály nem utalja más szerv hatáskörébe – helyszínenként egy világörökségi gondnokság működik.

(2) A világörökségi gondnokság olyan, az adott világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékének jellegéhez kötődő tevékenységű, jogi személyiséggel rendelkező szervezet, így különösen költségvetési szerv, egyházi jogi személy, társadalmi szervezet, alapítvány, nonprofit gazdasági társaság. Tevékenysége kiterjed a világörökségi érdekek képviselésére, a kiemelkedő egyetemes érték védelmére, valamint működési területe magába foglalja a világörökségi területet vagy annak jelentős részét.

(3) A kultúráért felelős miniszter a világörökségi gondnokságot világörökségi helyszínenként – a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel – a (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével választja ki. A világörökségi gondnokság megbízása visszavonásig, de legfeljebb hét évre szól, amely meghosszabbítható.

(4) Amennyiben a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke kizárólag természeti érték, és a világörökségi helyszínt teljes egészében lefedő védett természeti területre vonatkozóan külön jogszabály természetvédelmi kezelésért felelős szervet jelöl ki, úgy ez a szerv látja el a kezelés 6. §-ban megjelölt feladatait.

(5) Amennyiben külön jogszabály a világörökségi helyszín egy részének kezeléséért felelős szervet jelöl ki, úgy a (3) bekezdés alapján kiválasztott világörökségi gondnokság köteles ezzel együttműködni.

4. Finanszírozás

10. § (1) A világörökségi címmel kapcsolatos költségvetési pénzeszközöket az e törvényben megjelölt állami feladatok és a (2) bekezdésben meghatározott feladatok költségeire figyelemmel kell meghatározni.

(2) Az állam a központi költségvetésből támogatást nyújt az alábbi feladatok ellátásához:

- a) a világörökségi területtel kapcsolatos ismeretek terjesztése, oktatási, nevelési, továbbképzési programok kidolgozása, működtetése;
- b) a 8. § (2) bekezdésében meghatározott szakértői költségek finanszírozása;
- c) a világörökségi területtel kapcsolatos kutatások, a világörökségi területek értékmegőrzésével, fennmaradását nem veszélyeztető hasznosításával és bemutatásával kapcsolatos módszerek (modellek), eredmények alkalmazása, érvényre juttatása;

- d) a világörökségi terület kezelésével, bemutatásával, fejlesztésével kapcsolatos tevékenységek, beruházások támogatása;
- e) a világörökségi területtel kapcsolatos elismerések támogatása;
- f) a területrendezési tervek és településrendezési eszközök világörökségi kezelési tervben foglaltak szerinti felülvizsgálata és módosítása; valamint
- g) a településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló kormányrendelet szerinti tervtanácsoknak a világörökségi területtel kapcsolatos feladata ellátásának támogatása.

5. Átmeneti rendelkezések

11. § (1) A miniszter e törvény hatályba lépését követő egy éven belül felülvizsgálja az e törvény hatálybalépésekor az Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározott kritériumok szerint a Központhoz bejelentett helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvételének indokoltságát. Amennyiben a miniszter a felülvizsgálatot követően nem tartja indokoltnak a helyszín Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvételét, erről soron kívül értesíti a Központot.

(2) Az illetékes országos szervezetek, valamint a megyei önkormányzatok a területrendezési terveik 7. § (6) bekezdés a) pontja szerinti összhangja megteremtéséről a világörökségi kezelési tervek kihirdetését követően a lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb a más jogszabályból fakadó kötelező felülvizsgálat alkalmával kötelesek gondoskodni.

(3) A települési (fővárosi, fővárosi kerületi) önkormányzatok a településrendezési eszközeik 7. § (6) bekezdés a) pontja szerinti módosításáról a világörökségi kezelési tervek kihirdetését követő tizennyolc hónapon belül kötelesek gondoskodni.

(4) A világörökségi gondnokságot az e törvény hatályba lépésétől számított hat hónapon belül kell kijelölni.

(5) Az e törvény hatálybalépését követően a Világörökség Jegyzékbe felvett helyszín – e törvény *1. Mellékletének* módosítása általi – kihirdetését a Kormány kezdeményezi. Ezen helyszínek világörökségi gondnokságát a kihirdetéstől számított hat hónapon belül kell kijelölni.

6. Záró rendelkezések

12. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben határozza meg:

- a) a világörökségi várományos helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvételének és felülvizsgálatának, továbbá a Központhoz történő bejelentésének, valamint a világörökségi várományos helyszín Világörökség Jegyzékbe történő jelölésének részletes szabályait;
- b) a világörökségi kezelési terv készítését, annak tartalmi elemeire vonatkozó részletes követelményeket, az érintettekkel történő előzetes egyeztetésének és felülvizsgálatának rendjét;
- c) a világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentáció tartalmi elemeit, valamint az annak elkészítésére vonatkozó különös szabályokat;
- d) a világörökségi terület világörökségi kezelési tervét; valamint
- e) a világörökségi várományos terület világörökségi kezelési tervét.

(2) Felhatalmazást kap a kultúráért felelős miniszter, hogy – az *1. Mellékletben* meghatározott miniszterekkel egyetértésben – rendeletben állapítsa meg:

- a) a világörökségi gondnokság kiválasztásának részletes szabályait, a világörökségi gondnokság feladatait és működését; valamint
- b) a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékét.

13. § (1) A jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról szóló 2001. évi LXXX. törvény 2. § 3. pontjában a „3911/92/EGK” szövegrész helyébe a „116/2009/EK” szövegrész lép.

(2) A világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülészakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 1985. évi 21. törvényerejű rendelet 3. §-ában az „az agrárpolitikáért felelős miniszterrel és a természetvédelemért felelős miniszterrel” szövegrész helyébe az „az agrárpolitikáért felelős miniszterrel, az építésügyért felelős miniszterrel, a természetvédelemért felelős miniszterrel a területrendezésért felelős miniszterrel, valamint a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszterrel” szövegrész lép.

(3) A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 12. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) Ha a megkeresett szerv nem rendelkezik a kért környezeti információval, az információ megismerésre vonatkozó igényt köteles a környezeti információval rendelkező szervnek megküldeni, és erről az igénylőt értesíteni vagy tájékoztatni, hogy a kért információt mely környezeti információval rendelkező szervtől igényelheti. A környezeti információ megismerésre vonatkozó igény elutasítása esetén az elutasítás tartalmazza annak indokait, valamint tájékoztatást arról, hogy a megtagadással szemben az igénylő mely szervhez fordulhat.”

14. § (1) Hatályát veszti a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 5/A. §-a, 81. § *p*) pontjában a „világörökségi és” szövegrész, valamint a 93. § (2) bekezdés *n*) pontja.

(2) Hatályát veszti az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 56. § (4) bekezdése, illetve a 62. § (2) bekezdés *k*) pontja.

15. § (1) E törvény – a (2) és (3) bekezdés szerinti kivétellel – 2012. január 1-jén lép hatályba.

(2) A 12. § (1) bekezdésének *d*) pontja, valamint (2) bekezdésének *b*) pontja 2013. január 1-jén lép hatályba.

(3) A 12. § (1) bekezdésének *e*) pontja 2014. január 1-jén lép hatályba.

(4) A 13. § a hatálybalépést követő napon hatályát veszti.

A világörökségi helyszínekkel összefüggő állami feladatokat a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ellátó miniszterek

Világörökségi helyszín	Egyetértő miniszter
Budapest – a Duna-partok, a Budai Várnegyed és az Andrásy út	Állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter Építésügyért felelős miniszter Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Természetvédelemért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter
Hollókő ófalu és környezete	Agrárpolitikáért felelős miniszter Építésügyért felelős miniszter Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Természetvédelemért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter
Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai	Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Természetvédelemért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter
Az ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete	Építésügyért felelős miniszter Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Természetvédelemért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter
Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta	Agrárpolitikáért felelős miniszter Építésügyért felelős miniszter Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Természetvédelemért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter

Pécs (Sopianae) ókeresztény temetője	Építésügyért felelős miniszter Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter
Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj	Agrárpolitikáért felelős miniszter Építésügyért felelős miniszter Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Természetvédelemért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter
A tokaji történelmi borvidék kultúrtáj	Agrárpolitikáért felelős miniszter Építésügyért felelős miniszter Fejlesztéspolitikáért felelős miniszter Természetvédelemért felelős miniszter Területrendezésért felelős miniszter Településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter Turizmusért felelős miniszter

INDOKOLÁS

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.) 5/A. §-ának deklaratív rendelkezései nem bizonyultak elégségesnek a megfelelő szabályozás eléréséhez, és ezért számos probléma merült fel a helyszínek megfelelő védelmével kapcsolatban. Az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete 1972. november 16-án kelt, az 1985. évi 21. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) végrehajtási irányelvei 172. pontja értelmében minden részes állam nemzetközi kötelezettsége a folyamatos követő figyelése (reaktív monitoring), amelynek keretében a részes állam köteles az UNESCO Világörökség Bizottságát (továbbiakban: Világörökség Bizottsága) minden olyan helyreállítás vagy új építkezés engedélyezéséről, illetve támogatásáról tájékoztatni, amely hatással lehet a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeire. Ezen kötelezettség teljesítésére került sor Tokaj történelmi borvidék és Budapest Duna-parti látképe, Budai Várnegyed, Andrássy út és történelmi környezete világörökségi helyszínek esetében is, amely felhívta a figyelmet a világörökségi helyszínek kezelési problémáira. A világörökségről szóló törvényjavaslat mind a szakma, mind a világörökségi helyszínek képviselői részéről széles körű támogatottságot élvez, és mielőbbi elfogadását/hatályba lépését várják.

A Világörökség Bizottsága a 2009. júniusi sevillai ülésén üdvözölte a különféle tervezett stratégiai lépéseket, így különösen a kezelési terv felülvizsgálatát, a kezelő szervezet létrehozását és a világörökségről szóló törvény kidolgozását. Utóbbi kapcsán jelezte azon észrevételét, hogy a világörökségről szóló törvény megalkotása jelentősen megerősítheti a magyarországi világörökségi helyszínek megőrzéséhez szükséges jogi környezetet.

A Kötv. 5/A. § (3) bekezdése értelmében minden világörökségi helyszín vonatkozásában kezelési tervet kell készíteni. A hazai jogrendben jelenleg nincs kötelező erejű kezelési tervről szóló jogszabály, és ez az egyik legfőbb akadálya annak, hogy hatékonyan lehessen kezelni a világörökségi helyszíneket. A Belső-Erzsébetváros („régii pesti zsidónegyed”) mint világörökségi védőövezet folyamatos követő figyelése céljából Budapestre meghívott UNESCO-ICOMOS szakértő helyzetjelentése olyan sajátos városrendezési szabályozás létrehozásának szükségességét hangsúlyozza, amely egyaránt megfelel a városmegújulás igényeinek és annak a követelménynek, hogy megőrizzük a negyed örökségi értékeit. Kötelező erejű világörökségi szempontú kezelési terv hiányában értelemszerűen nem alkotható hatékony városrendezési szabályozás. Jelen tervezet szerint a kezelési terveket kormányrendelet hirdeti ki, megteremtve ezzel a kötelező erejű előírások érvényesülését.

A világörökségi elvárásnak való megfelelés érdekében az állami kezdeményezésre, de helyszínenként önkéntesen létrejött kezelő szervek nem képesek teljes mértékben és eredményesen ellátni a helyszínek fenntartását és kezelését. A folyamatos követő figyelés folyamatának hatására Tokajról készült jelentés kiemeli, hogy noha a Tokaji Történelmi Borvidék Világörökség Egyesület, a Tokaj történelmi borvidék kultúrtáj 27 települési önkormányzatát magába foglaló kezelő testület 2003-ban egyhangú döntéssel elfogadta a helyszín kezelési tervét, megvalósítása során kiderült, hogy a kezelési tervet nem minden érintett település tekintette magára nézve kötelezőnek. Jelen tervezet szerint világörökségi helyszínenként – a megjelölt állami feladatok ellátása érdekében főszabály szerint központi állami forráshoz jutó – világörökségi gondnokságok kultúráért felelős miniszter által történő kiválasztására kerül sor.

A megváltozott hazai és nemzetközi politikai, gazdasági, illetve jogi-szabályozási környezetben a világörökségi helyszínek a korábbiaktól eltérő kihívásokkal szembesülnek. A kiemelkedő

egyetemes értékük megőrzésének fejlesztésekkel való összehangolása sokszor jelentős probléma forrása (Tokaj történelmi borvidék, Budapest Duna-parti látképe, Budai Várnegyed, Andrássy út és történelmi környezete, Fertő/Neusiedlersee). Ennek megfelelően speciális és hatékony eszközöket kell teremteni, amelyre az elvi deklaráció nem jelent megoldást. A kezelési terv jogszabályban való megjelenése a kiszámítható, tervezhető és betartható szabályozás alapja, ezáltal biztosítva, hogy mind az önkormányzatok, mind a potenciális fejlesztők-beruházók előtt is ismertté és egyértelművé váljanak az adott helyszínnel, ebből következően a teljes világörökségi területtel kapcsolatos lehetőségek és korlátok.

A fent részletezett problémák kezelése, illetve a világörökségi helyszínek védelmével kapcsolatos egyéb feladatok ellátása megfelelő anyagi forrás biztosítása nélkül nem lehetséges. A hatályos szabályozás nem teremti meg a biztos, kiszámítható finanszírozás hátterét. Jelen tervezet ennek is eleget kíván tenni.

Az Egyezmény 4. cikke értelmében minden részes állam minden tőle telhetőt megtesz a kulturális és természeti örökség kijelölésének, védelmének, megóvásának, bemutatásának és a jövő nemzedékek számára való átadásának biztosítása érdekében. Az Egyezményhez való csatlakozással vállalt átfogó kötelezettség, valamint – a konkrét helyszíneket illetően – a Világörökség Bizottsága hivatkozott sevillai határozatában foglaltak megfelelő végrehajtása érdekében a problémák orvoslását célzó, a nemzeti és egyben nemzetközi elvárásoknak is megfelelő és azokat teljes körűen figyelembe vevő világörökségről szóló törvényjavaslat elfogadására teszünk javaslatot.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

az 1. §-hoz

A hatályra vonatkozó szabályok eligazítást adnak arra nézve, hogy a jelen törvényjavaslat mely esetekben alkalmazandó, milyen esetekben fejt ki kötelező erejét.

A törvényjavaslat területi hatálya kiterjed az Egyezmény 11. cikkének 2. bekezdése alapján létrehozott Világörökség Jegyzékbe felvett, a Magyar Köztársaság területén lévő világörökségi helyszínekre és azok esetleges védőövezeteire, valamint a világörökségi várományos helyszínekre és azok esetleges védőövezeteire. A védőövezet kijelölésére, illetőleg a védőövezetnek a Világörökség Bizottsága részére történő felterjesztésére a világörökségi és a világörökségi várományos helyszín hatékony védelme érdekében kerülhet sor.

A személyi és a tárgyi hatály jelen esetben egymástól nem elvonatkoztatható, egyik a másik nélkül nem meghatározható. A törvényjavaslat személyi és tárgyi hatálya lehetővé teszi a világörökségi és a világörökségi várományos területek (világörökségi és világörökségi várományos helyszínek és védőövezeteik) komplex kezelését és védelmét azáltal, hogy kiterjed a területtel kapcsolatos minden tevékenységre, illetve érintett szervre, személyre.

A törvényjavaslat elsődleges célja a világörökségi címmel járó nemzetközi kötelezettségnek megfelelően a világörökségi helyszínekhez kapcsolódó kiemelkedő egyetemes értékek megőrzése, védelmének erősítése. E cél elérése érdekében a törvényjavaslat nem hoz létre önálló, világörökségi területi védettségi kategóriát, hanem rögzíti, hogy az Egyezmény és annak végrehajtási irányelvei értelmében a világörökségi és a világörökségi várományos területek más nemzeti jogszabályok – így különösen a kulturális örökség védelméről és a természet védelméről szóló törvények és azok végrehajtására kiadott külön jogszabályok – alapján állnak védelem alatt.

a 2. §-hoz

A törvényjavaslat 2. §-a tartalmazza a törvény alapvető fogalomrendszerét, azokat az alapfogalmakat, amelyek nélkül a törvényi rendelkezések értelmezése nehezzé vagy lehetetlenné válna. A Világörökség Jegyzékbe azon kiemelkedő egyetemes értéket képviselő kulturális örökségi és természeti világörökségi helyszínek kerülhetnek fel, amelyek az egész emberiség számára egyedi jelentőséggel bírnak. Az Egyezmény 1. és 2. cikkei tartalmazzák azokat a kritériumokat, amelyek alapján egy helyszínt a világörökség részévé nyilvánítanak.

A világörökségi helyszín e törvényjavaslat alkalmazásában a kulturális, illetve természeti örökségünk azon eleme, amelyet az Egyezmény 8. cikke által létrehozott Világörökség Bizottsága az Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározottak alapján kiemelkedőnek, egyetemes értékűnek tekint, és felvett az általa vezetett – egyidejűleg közzétett – Világörökség Jegyzékbe, továbbá a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján védeltséget élvez. E törvény hatálya csak a hazai jogi védelemmel is rendelkező világörökségi helyszínekre terjed ki, új védelmet nem keletkeztet.

A tervezet 1. Melléklete felsorolja a törvény hatálybalépése időpontjában a Világörökség Jegyzékben nyilvántartott magyarországi világörökségi helyszíneket.

A világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke sértetlenségének és teljességének megőrzése érdekében védőövezet kijelölése válhat szükségessé, amely a helyszín kiegészítő, teljesebb védelmét biztosítja. A védőövezet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján – a helyszínhez hasonlóan – védeltséget élvez. Amennyiben sor került a világörökségi helyszín védőövezetének kijelölésére, úgy azt a Világörökség Bizottsága a helyszín Világörökség Jegyzékbe történő felvételével egyidejűleg jóváhagyja.

Az Egyezmény 11. cikke alapján a Világörökség Bizottsága összeállítja, vezeti és Világörökség Jegyzék címen nyilvánosságra hozza az Egyezmény 1. és 2. cikkeiben meghatározottak alapján kiemelkedőnek, egyetemes értékűnek tekintett kulturális, illetve természeti örökségek listáját.

A világörökségi helyszín és esetleges védőövezete védelmének biztosítása érdekében minden egyes világörökségi terület vonatkozásában világörökségi kezelési terv elkészítése szükséges, amely a terület megőrzésére, használatára vonatkozó szabályokat, előírásokat tartalmazza.

Jelen törvényjavaslat világörökségi területként kezeli a világörökségi helyszínt és esetleges védőövezetét.

A világörökségi várományos helyszín e törvényjavaslat alkalmazásában a kulturális, illetve a természeti örökségünk azon eleme, amely kiemelkedő kulturális örökségi, illetve természeti értéke révén megfelel az Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározott kritériumoknak, és amelyet erre tekintettel a Világörökség Várományos Helyszínek Jegyzékébe felvettek, a Világörökség Jegyzékbe való jelölésre kiválasztottak, továbbá a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján védettséget élvez. E törvény értelmében a világörökségi várományos helyszínek jegyzékre kerülése nem keletkeztet új védelmet, a jegyzékre kerülés feltétele a hazai jogrendben a megfelelő védelem megléte.

A Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzéke tartalmazza a kulturális örökségi, illetve természeti értékei révén Világörökség Jegyzékbe való felterjesztésre kiválasztott helyszíneket.

A Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzéke a kultúráért felelős miniszter rendeletében kerül kihirdetésre.

A világörökségi várományos helyszín védőövezete a világörökségi várományos helyszín környezete, amely a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő kulturális örökségi, illetve természeti értékének sértetlensége és hitelessége védelmét hivatott biztosítani, továbbá a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján védettséget élvez.

A törvényjavaslat alkalmazásában a világörökségi várományos helyszín és esetleges védőövezete együtt alkotja a világörökségi várományos területet.

a 3. §-hoz

A törvényjavaslat e szakaszban olyan alapkövetelményeket határoz meg, amelyeket a világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek kiemelkedő egyetemes, illetve kiemelkedő kulturális örökségi, természeti értékeinek megőrzése érdekében bármilyen, a világörökségi és a világörökségi várományos területekkel kapcsolatos, a világörökségi jelleget érintő tevékenység (pl. használat, fejlesztés, bemutatás, helyreállítás) megkezdése és folytatása során be kell tartani.

A törvényjavaslat nem sorolja fel taxatív módon mindazokat az alapelveket, amelyekre a világörökség védelme kapcsán figyelemmel kell lenni. A törvényjavaslat azáltal, hogy egyes alapelveket nevesít, a törvényjavaslat koncepciójának megértését, illetve rendelkezéseinek értelmezését és érvényre jutását kívánja elősegíteni.

A törvényjavaslat nevesített alapelvei között – erkölcsi és jogi kötelezettségként – szerepel többek között a világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek által megtestesített kiemelkedő egyetemes, illetve kiemelkedő kulturális örökségi, természeti értékek megóvásának elve, a közérdekű védelem és a fenntartható használat elve.

A kiemelkedő egyetemes, illetve a kiemelkedő kulturális örökségi, természeti értékek megóvása, a világörökségi és a világörökségi várományos területek védelme és fennmaradását szolgáló használata közérdek, amely abban az esetben valósulhat meg, ha valamennyi jogalany közreműködik, illetve együttműködik e célok elérése érdekében. Erre tekintettel a törvényjavaslat úgy rendelkezik, hogy a világörökségi és a világörökségi várományos terület közérdekű védelmének és fenntartható használatának megvalósítása közreműködési jogosultságot és együttműködési kötelezettséget keletkeztet az állami és az önkormányzati szervek, az egyházak, a társadalmi és egyéb szervezetek, valamint a természetes személyek számára.

a 4–5. §-okhoz

Az Egyezményt kihirdető 1985. évi 21. törvényerejű rendelet 3. §-a kimondja, hogy az Egyezmény végrehajtásáról a kultúráért felelős miniszter – az agrárpolitikáért felelős miniszterrel és a természetvédelemért felelős miniszterrel egyetértésben, továbbá más érdekelt miniszterekkel együttműködve – gondoskodik.

Ezzel összhangban a törvényjavaslat szerint a világörökségi helyszínekkel összefüggő állami feladatokat a kultúráért felelős miniszter a tervezet *1. Mellékletében* meghatározott miniszterekkel (pl.: építésügyért felelős miniszter) egyetértésben, más érdekelt miniszterekkel (pl.: turizmusért felelős miniszter) együttműködve látja el. Ennek megfelelően a törvénytervezet *1. Melléklete* az egyes helyszínek vonatkozásában kizárólag az egyetértő miniszterek érintettségét jelöli, nem jelent sorrendiséget az egyetértési jogot gyakorló miniszterek között a feladatmegosztás szempontjából.

Az Egyezmény 4. és 5. cikke rögzíti az Egyezményben részes államok feladatait. Ezen feladatok különösen: a kulturális, illetve a természeti örökség kijelölésének, védelmének, megóvásának, bemutatásának és a jövő nemzedékek számára való átadása biztosításának elsődleges kötelezettsége; olyan általános politika kialakítása, amely ezen örökség védelmét beépíti az átfogó tervezési programokba; illetve megfelelő jogi, igazgatási és pénzügyi intézkedések megtétele, amelyek ezen örökség kijelöléséhez, védelméhez, megóvásához, rendbehozatalához és helyreállításához szükségesek.

A törvényjavaslat 4. § (2) bekezdése, valamint 5. §-a az e feladatok végrehajtásából eredő állami feladatokat nevesíti.

A kultúráért felelős miniszter meghatározza az Egyezményből eredő feladatok végrehajtásának koncepcióját, stratégiáját. Az állami feladatok ellátása körében figyelemmel kíséri az átfogó tervezési programokat, amelyek lehetnek országos és térségi szintű területfejlesztési programok, területrendezési tervek, illetve az európai uniós források felosztását tartalmazó operatív programok egyaránt. Ennek keretében javaslatot tesz a világörökségi terület védelmének az átfogó tervezési programokba és jogszabályokba történő beépítésre.

A világörökségi területek kijelölésével, védelmével és fenntartó hasznosításával kapcsolatos feladatok végrehajtása körébe tartozik többek között a világörökségi kezelési terv előkészítése, felülvizsgálatának és szükség esetén módosításának kezdeményezése, illetőleg az ebből eredő egyéb feladatok végrehajtása, továbbá a miniszter gondoskodik a világörökségi területek állapotának felméréséről, folyamatos figyelemmel kíséréséről és a kiemelkedő egyetemes érték megőrzéséhez szükséges intézkedések megtételéről. Ennek keretében a kultúráért felelős miniszter gondoskodik a világörökségi területek, mint az ország kiemelkedő egyetemes értékeit tükröző referencia-célpontok állapotának fenntartásáról, a kiemelkedő egyetemes értékek megőrzéséről, és a fennmaradásukat nem veszélyeztető hasznosíthatóságról. Abban az esetben, ha egy már meglévő világörökségi területtel kapcsolatos módosítás (így különösen a helyszín kis vagy jelentős mértékű határmódosítása, elnevezésének módosítása, illetve a kiemelkedő egyetemes értékének módosítása) válik szükségessé (mint például Budapest esetében, ahol az 1987-ben felvett világörökségi helyszínt, a „Budai Várnegyed és a Dunapartok látképe”-t bővítették ki jelentősen 2002-ben az „Andrássy út és történelmi környezeté”-vel), a módosítás bejelentéséről a kultúráért felelős miniszter – a törvényjavaslat *1. mellékletében* megjelölt további miniszterekkel egyetértésben – köteles gondoskodni. A kezelési tervhez kapcsolódó állami feladatnak minősül a kezelési tervben foglaltak végrehajtását elősegítő világörökségi gondnokságok e törvényben, valamint az e törvényben kiadott külön jogszabályban meghatározott tevékenységének felügyelete.

Ugyancsak állami feladat a kiemelkedő egyetemes, illetve a kiemelkedő kulturális örökségi, természeti érték megismerését elősegítő, szolgáló programok kidolgozása, az ország egyéb kulturális értékeivel való összekapcsolása, a társadalom széles köréhez történő eljuttatása, és nem utolsósorban azok végrehajtása. A világörökségi helyszínek értékei egyrészt nemzeti, másrészt

egyetemes értékek, melyeket Magyarország őriz a jelen és a jövő emberiség számára. Azok megőrzése, megismerése és átörökítése azon túl, hogy közérdek, nemzetközi elvárás is. Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a világörökségi és a világörökségi várományos területeknek, valamint a világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek kiemelkedő egyetemes, illetve kiemelkedő kulturális örökségi, természeti értékeinek megismerése, bemutatása, az ezzel kapcsolatos ismeretek terjesztése ösztönző hatással lehet a nemzeti identitás megőrzésére, megújítására, és a területek vonzerejének (turizmus) növelésére is, amely az állami szerepvállalás fokozott megnyilvánulását indokolja.

A fent részletezett feladatokon túl további állami feladat a világörökséggel kapcsolatos nemzetközi feladatok ellátása, így különösen a határon átnyúló helyszínek esetében a nemzetközi együttműködés.

A törvényjavaslat szerint a kultúráért felelős miniszter más érdekelt miniszterekkel együttműködve látja el a világörökségi várományos területek vonatkozásában a világörökségi várományos helyszínek szakmai, és egyben stratégiai szempontok mérlegelésével történő kiválasztását, valamint azok bejelentését a Központban a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékbe történő felvétele céljából. A Központ a bejelentett világörökségi várományos helyszínt regisztrálja.

A kultúráért felelős miniszter ötévente felülvizsgálja a világörökségi várományos helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében történő nyilvántartásának indokoltságát, és amennyiben szükségesnek tartja, intézkedik annak nyilvántartásból való törlése iránt, illetve előterjeszti a világörökségi várományos helyszín Világörökség Jegyzékbe történő jelölését. Amennyiben a Világörökség Központ vizsgálata során megállapítást nyer, hogy az előterjesztés a Világörökség Bizottság által felállított szabályoknak teljes mértékben megfelel, a Világörökség Bizottság bírálatra elfogadja a felterjesztést, amelyet megküld a tanácsadó és szakértői szervezeteinek (ICOMOS, IUCN) a dokumentáció és a helyszín véleményezésére, ellenőrzésére, valamint a felvétellel kapcsolatos javaslat megfogalmazására.

A kultúráért felelős miniszter egy helyszínnek a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe való felvételét miniszteri rendelettel hirdeti ki.

A törvényjavaslat keretszerű szabályozási formát követ, meghatározva a legfőbb állami feladatok, illetőleg azok végrehajtásában közreműködő alapvető intézmények körét, részletszabályok nélkül. A világörökségi várományos helyszínek kiválasztásának, bejelentésének és a Világörökség Jegyzékbe történő jelölésnek részletes szabályait külön végrehajtási rendeletek tartalmazzák.

a 6. §-hoz

A 7. § a világörökségi területek kezelésének meghatározását tartalmazza. A kezelés általános fogalmának meghatározásán túl a (2) bekezdés részletezi a kezelésből eredő egyes részfeladatokat, így különösen a kezelési tervek kidolgozásában, illetve végrehajtásának megismertetésében való közreműködést, a folyamatos követő-figyelés ellátását, az érintett partnerekkel – beleértve a határon átnyúló helyszínek esetén a határon túli kezelő szerveket is – való folyamatos együttműködést, valamint a világörökségi helyszín értékmegőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítését.

a 7. §-hoz

A világörökségi területek hatékony kezeléséhez elengedhetetlen olyan világörökségi kezelési terv, amely a világörökségi területek fenntartásának nemzetközi gyakorlatban is megkövetelt hatékony eszköze. A világörökségi helyszínek által megtestesített kiemelkedő egyetemes értékek megőrzése, és az azzal összeegyeztethető hasznosíthatóság biztosítása érdekében a világörökségi területekre világörökségi kezelési tervet kell készíteni, amelyet annak kikényszeríthetősége érdekében a Kormány rendeletben hirdeti ki. A kezelési terveket a területrendezési tervekkel, a

településrendezési eszközökkel történő összhang megteremtése érdekében az érintett önkormányzatokkal egyeztetni kell. A világörökségi kezelési tervet kihirdető kormányrendelet egyértelműen lehatárolja a világörökségi helyszínt és esetleges védőövezetét helyrajzi számokkal, EOV és WGS 84 koordinátákkal, továbbá röviden számba veszi a világörökségi helyszín – Jegyzékbe történő felvételének indokául szolgáló – kiemelkedő egyetemes értékeit. E kormányrendeletben kerül sor a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke megőrzésének célkitűzései és az ezzel kapcsolatos stratégia nevesítésére, illetőleg a terület megőrzésével kapcsolatos teendők, így különösen konkrét kezelési módok meghatározására, valamint az egyébként fennálló tilalmak és korlátozások olyan, az adott világörökségi terület sajátosságaira tekintettel történő részletes leírására, amely részletezés elsősorban a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeiből indul ki. A világörökségi kezelési terv tartalmazza továbbá a terület támogatását megalapozó sajátos körülményeket, előírt használati módokat, tevékenységeket. Fontos itt kitérni arra, hogy egyes természetvédelmi oltalom alatt álló területek a természet védelméről szóló jogszabályoknak megfelelően már rendelkeznek természetvédelmi kezelési tervvel. Ha a világörökségi terület külön jogszabályban meghatározott természetvédelmi kezelési tervvel rendelkezik, úgy a világörökségi kezelési tervet ezzel összhangban kell elkészíteni. A világörökségi kezelési tervben ennek megfelelően megjelennek a kiemelkedő egyetemes (természeti és kulturális örökségi) értékre vonatkozó részletes szabályok. Amennyiben a világörökségi területre vagy a világörökségi várományos területre vonatkozóan van természetvédelmi kezelési terv, a kezelési terv az abban foglalt, a kiemelkedő egyetemes érték vagy a kiemelkedő érték védelmét biztosító természetvédelmi kezelési előírásokra történő utalást tartalmazza.

Ha a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke kizárólag természeti érték és a világörökségi terület egésze külön jogszabályban meghatározott természetvédelmi kezelési tervvel rendelkezik, maga a természetvédelmi kezelési terv minősül egyben világörökségi kezelési tervnek is, így nem szükséges az (1) bekezdés szerinti világörökségi kezelési tervet elkészíteni.

A világörökségi és világörökségi várományos területek külön jogszabályok alapján védelem alatt állnak. A védelem, és ebből kifolyólag a világörökségi cím szükség esetén kötelezettséggel, korlátozással járhat együtt. Ezeket a kulturális örökség védelméről, a természet védelméről, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló külön jogszabályokból eredő kötelezettségeket, korlátozásokat – a vonatkozó jogszabályokon túl – a kulturális örökségvédelmi, illetve a természetvédelmi hatóságok írják elő. A jelenleg nyilvántartott, magyarországi világörökségi helyszínek vonatkozásában az adott helyszín külön jogszabály alapján fennálló védettségétől függően jellemzően az alábbi típusú korlátozások, tilalmak jöhetnek szóba: településrendezési eszközökben foglalt építési, változtatási és telekalakítási korlátozások, tilalmak; építmények rendeltetése, használati módja megváltoztatásának korlátozása, tilalma; közműfejlesztési korlátozások; környezet- és természetvédelmi korlátozások és tilalmak.

Fontos hangsúlyozni, hogy a fent hivatkozott jogszabályok a korlátozások és tilalmak kereteit határozzák meg. Ehhez képest a világörökségi kezelési terv újfajta korlátokat, tilalmakat ugyan nem keletkeztet, azonban a meglévő természet-, illetve örökségvédelmi szabályokat az adott helyszín világörökségi címből eredő védelmi céljának, a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeinek szem előtt tartásával konkretizálja, differenciálja, specializálja, rendszerezi.

A világörökségi kezelési terv tehát szabályozási keretet ad, részletesen rögzítve a világörökségi területre vonatkozó adatokat (különösen konkrét, beazonosítható területlehatárolást) és előírásokat, meghatározva a világörökségi területen szükséges, illetve lehetséges fejlesztési irányokat, a terület és érték fennmaradását szolgáló használatának szabályait. A törvényjavaslat értelmében a kiemelkedő egyetemes érték megőrzése és az azzal összeegyeztethető haszonvételek biztosítása érdekében a területfelhasználás rendjét és a területhasználat szabályait érintően a településrendezési eszközöket, valamint a területrendezési tervet, felülvizsgálni, esetlegesen módosítani, összhangba hozni, a világörökségi terület természeti és kulturális örökségi értékeit érő káros hatások bekövetkezését megelőzni, a káros hatásokat elhárítani, csökkenteni, valamint a világörökségi

területet érintő bármely változtatást végezni a világörökségi kezelési tervben foglaltakra tekintettel, illetőleg annak megfelelően lehet.

A világörökségi kezelési tervet 7 évente felül kell vizsgálni annak érdekében, hogy azok valóban a világörökségi területek hatékony védelmét szolgálják.

E § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a világörökségi várományos területek esetében is.

A világörökségi kezelési terv tartalmi elemeire vonatkozó részletes követelményeket, illetve az elkészítésének módját külön végrehajtási rendelet szabályozza.

a 8. §-hoz

A világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték, valamint a világörökségi várományos helyszínek által hordozott kiemelkedő érték megőrzése érdekében az egyes hatósági eljárásokban hatóságként eljáró vagy szakhatóságként közreműködő kulturális örökségvédelmi, illetve természeti-, tájvédelmi hatóságok (különösen a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, a kormányhivatalok szakigazgatási szerveként működő kulturális örökségvédelmi irodák, a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség) az eljárásaik során kötelesek az e törvényben, továbbá a világörökségi kezelési tervben foglaltakat is érvényre juttatni.

A Ket. alapján azokban a kivételes esetekben, amikor a hatóságnak, szakhatóságnak az ügyben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához különleges szakértelemre van szüksége, azaz az engedélyezni kívánt restaurálási, helyreállítási, fejlesztési és építési tevékenység a kiemelkedő egyetemes értéket jelentősen érinti, és annak következményei a kezelési terv, valamint az örökségvédelmi, építésügyi és természetvédelmi jogszabályok alapján nem ítéltethők meg, az eljáró hatóság, szakhatóság világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentáció elkészítésére szakértőt rendel ki. A szakértőre vonatkozó szabályokat a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről szóló miniszteri rendelet tartalmazza. A világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentáció elkészítésével kapcsolatos költségek az eljáró hatóságot, szakhatóságot terhelik. A világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentáció készítésére, tartalmára vonatkozó szabályokról külön végrehajtási rendelet rendelkezik.

a 9. §-hoz

A világörökségi területek 7. § szerinti kezelését a világörökségi kezelési terv alapján a világörökségi gondnokság látja el. A (2) bekezdés tartalmazza azokat a feltételeket, amelyek együttes fennállása esetén egy jogi személyiséggel rendelkező szervezet világörökségi gondnokság lehet. Erre tekintettel a világörökségi gondnokság olyan jogi személyiséggel rendelkező szervezet lehet, amely a világörökségi érdekekkel, illetve a kiemelkedő egyetemes érték védelmével szorosan összefüggő célok megvalósítására (különösen kulturális örökség védelme, természetvédelem, környezetvédelem) irányuló tevékenységet (is) végez, és működési területe legalább kiterjed a világörökségi területre vagy annak jelentős részére.

A világörökségi gondnokság tehát nem közhatalmi szerv, nem lát el hatósági, igazgatási feladatokat, és tevékenysége során nem veszi át az érintett tulajdonosok, vagyonkezelők, önkormányzatok szerepét. Feladata az adott világörökségi helyszín érdekeinek képviselésére, és annak szem előtt tartásával a világörökségi helyszín kezelési feladatainak ellátására terjed ki. Ennek keretében részt vesz a világörökségi kezelési terv végrehajtásában.

Egyes világörökségi helyszínek természetvédelmi kezelése vonatkozásában – ilyen például a Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszták, az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai – külön jogszabály a világörökségi helyszín egészére kezelő szervet jelöl ki; ilyenek a nemzeti park igazgatóságok. Ezekben az esetekben más szerv kijelölése indokolatlan, mert az bizonyos feladatok

párhuzamos ellátásához vezetne. A törvénytervezet az (1) bekezdésben megjelölt feladatokat e külön jogszabályok által kijelölt szervhez telepíti.

Ha a világörökségi helyszín egy részére külön jogszabály valamely kiemelkedő egyetemes természeti érték kezelésére más szervet jelöl ki (pl. nemzeti park igazgatóság), úgy ezen érték kezelése tekintetében e kijelölt szerv jár el. A tervezet (1) bekezdésében megjelölt feladatokat – az előbb említett kezelési feladatok kivételével – a világörökségi gondnokság látja el.

Abban az esetben viszont, ha nincs világörökségi helyszín természetvédelmi kezeléséért felelős szervet kijelölő külön jogszabály, a világörökségi gondnokságot a kultúráért felelős miniszter választja ki. A gondnokság megbízása legfeljebb 7 évre szól, amely időtartam azonban meghosszabbítható.

A világörökségi gondnokság kiválasztásának részletes szabályait, feladatát és a működésére vonatkozó szabályokat a törvényjavaslat keretszabályozási jellegére tekintettel külön végrehajtási rendelet tartalmazza.

a 10. §-hoz

A törvényjavaslat rögzíti az állami feladatokat. A feladatok ellátásához forrást kell biztosítani. Az állam a központi költségvetésből – az állami feladatok ellátására fordítandó pénzügyi forrásokon túl – támogatást nyújt a világörökségi területek védelmét elősegítő, (2) bekezdésben felsorolt feladatokra. A pályázati és a pályázaton kívüli formában felhasználható pénzeszközök e törvényben meghatározott feladatkörök végrehajtására fordíthatók.

a 11. §-hoz

Annak érdekében, hogy a miniszter e törvény hatálybalépésétől számított egy éven belül kihirdesse a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékét, szükséges felülvizsgálni az e törvény hatálybalépésekor az Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározott kritériumok szerint a Központban bejelentett helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvételének indokoltságát. Ha a miniszter a felülvizsgálatot követően nem tartja indokoltnak a helyszín Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvételét, erről értesíti a Központot.

E § rendelkezéseket tartalmaz továbbá arra vonatkozóan, hogy a helyi önkormányzatok meghatározott időn belül kötelesek a területrendezési terveknek, illetve településrendezési eszközöknek a kezelési tervben foglaltaknak megfelelő átdolgozására.

Fontos rendelkezés továbbá a jelen törvény másik alapkövét jelentő világörökségi gondnokság kijelölésére vonatkozóan előírt hat hónapos határidő.

Azon világörökségi helyszínek esetében, amelyek felkerültek a Világörökség Jegyzékbe, a Kormány egyidejűleg haladéktalanul gondoskodik az e törvény *1. Mellékletének* módosítására irányuló törvényjavaslatnak az Országgyűlés elé terjesztéséről. E helyszínek világörökségi gondnokságát e kihirdetéstől számított hat hónapon belül kell kijelölni.

a 12. §-hoz

A törvényjavaslat gondoskodik a kormány és a miniszteri szintű jogszabályok megalkotására vonatkozó felhatalmazásokról. A Kormány felhatalmazást kap arra, hogy meghatározza a világörökségi várományos helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvételének és felülvizsgálatának, továbbá a Központban történő bejelentésének, valamint a világörökségi várományos helyszín Világörökség Jegyzékbe történő jelölésének részletes szabályait; valamint rendeletet alkosson a világörökségi kezelési terv készítéséről, annak tartalmi elemeire vonatkozó részletes követelményekről, az érintettekkel történő előzetes egyeztetésének és felülvizsgálatának részletes szabályairól; kiadja a világörökségi területek világörökségi kezelési

tervét, valamint a világörökségi várományos területek világörökségi kezelési tervét; valamint rendeletben szabályozza a világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentációra vonatkozó előírásokat. A kultúráért felelős miniszter felhatalmazást kap arra, hogy az *1. Mellékletben* meghatározott miniszterekkel egyetértésben meghatározza a világörökségi gondnokságok kiválasztásának részletes szabályait, a világörökségi gondnokságok feladatait és működését; valamint kiadja a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékét.

a 13. §-hoz

A kulturális javak kivételéről szóló 116/2009/EK rendelet 11. cikke hatályon kívül helyezte az e tárgyban hozott 3911/92/EGK rendeletet és annak módosításait, ezért a 3911/92/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséből következő – jogharmonizációs – jogtechnikai jellegű módosítás átvezetését javasoljuk.

Az építésügyért, illetőleg a területrendezésért és településrendezésért felelős miniszterek érintettségét és felelősségét a világörökségi területeken található építészeti értékvédelem, valamint a világörökségi területeket érintő területrendezési, területrendezési feladatok végrehajtása során a világörökségi címmel történő összhang megteremtésének biztosítása alapozza meg. Ennek megfelelően módosításra kerül az Egyezmény kihirdetéséről szóló 1985. évi 21. törvényerejű rendelet 3. §-a.

a 14. §-hoz

Jelen tervezet hatálybalépésével egyidejűleg szükséges a Kötv. és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény világörökséggel kapcsolatos párhuzamos rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése.

a 15. §-hoz

A törvényjavaslat főszabály szerint 2012. január 1-jén lép hatályba. Tekintettel azonban arra, hogy a világörökségi kezelési terv elkészítése és kormányrendeletben történő kihirdetése jelen törvényjavaslat egyik legfontosabb eleme, szükséges annak kifejezett előírása, hogy e világörökségi kezelési tervek a világörökségi területek esetében a törvény hatálybalépésétől számított egy éven belül elkészüljenek. A világörökségi várományos területek esetében ez az egy év 2013. január 1-jétől kezdődik, mivel a miniszter addigra köteles kihirdetni a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékét. Az elkészítésre megállapított egy éves határidőt a dokumentum komplex jellege indokolja.

E határidők indokolják az erre vonatkozó felhatalmazó rendelkezések későbbi hatálybalépését.